

“İHSAN SÜREYYA SIRMA KİTABI PERVARİ'DEN PARİS'E” ADLI ESERDEN HAREKETLE İHSAN SÜREYYA SIRMA'NIN ÇOCUKLUĞU ÜZERİNE BİR İNCELEME *

Ertuğrul GÜNDOĞDU **

Makale Bilgisi/Article Info

Geliş/Received: 19/04/2024; Düzeltme/Revised: 26/06/2024

Kabul/Accepted: 27/06/2024

Derleme Makalesi / Review Article

Atıf/Cite as: Gündoğdu, E. (2024). “İhsan Süreyya Sırma Kitabı Pervari'den Paris'e” Adlı Eserden Hareketle İhsan Süreyya Sırma'nın Çocukluğu Üzerine Bir İnceleme. *DÜMAD (Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi)*, 7(1), 62-72.
<https://doi.org/10.58853/dumad.1470812>

Özet

Çocuk ve çocukluk kavramı bilim dallarına göre çeşitli açılardan değerlendirilmekte, tanımlanmaktadır. Günümüzdeki yaygın tanımıyla çocuk; ruhî, bedenî ve sosyal yönlerden erginliğe ulaşmamış insandır. Çocuk gelişim dönemleri bebeklik, ilk çocukluk, ikinci çocukluk ve ergenlik olmak üzere dörde ayrılır. Ergenlik dönemi (12- 18 yaş) nin bitimi ile çocukluk evresinin bittiği kabul edilmektedir. Çocukluk yılları hayat döngüsünün tabii ve değişmez aşamalarından biridir. Her ne kadar çocukluk yaşantısı ve çocuk yetiştirme uğraşı dönem dönem farklılıklar gösterse de milletlerin nesillerin devamı gayesiyle çocuklarını yetiştirme gibi bir sorumluluğu vardır. Bu sorumluluğun paydaşlarından olan ebeveynler, aileler çocuklarını yetiştirirken yerel değerler başta olmak üzere evrensel değerlerden de faydalanır. Çocukluk yaşantısının bir ömür boyunca kişiyi çepeçevre sardığı, kişinin duyuş ve düşünüş biçiminde başat rol oynadığı bilinmektedir. Bu çalışmada İhsan Süreyya Sırma'nın nasıl bir çocukluk evresi geçirdiği, bu çocukluk evresinde onu etkileyen kişiler ve yaşantılar, şifahi kültürü nasıl kazandığı incelenmiştir. Çalışma tarama modelindedir. Veriler belgesel tarama tekniği kullanılarak toplanmıştır. Çalışmada Adnan Demircan'ın İhsan Süreyya Sırma ile nehir söyleşilerinden oluşan ve Beyan Yayınları tarafından yayımlanan “*İhsan Süreyya Sırma Kitabı Pervari'den Paris'e*” kitabı esas alınmıştır. İlgili eserde İhsan Süreyya Sırma'nın okul öncesi dönemden başlayarak 2018 yılına kadarki hayatı anlatılmaktadır. Çalışmanın kapsamı gereği İhsan Süreyya Sırma'nın hayatındaki okul öncesi dönem ile ortaokul yılları arasındaki dönem ele alınmıştır.

* Bu araştırma sürecinde; TR Dizin 2020 kuralları kapsamında “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde” yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden” hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırma “Etik Kurul İzni” gerektirmeyen bir çalışmadır.

** Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, (ertugrul55@hotmail.com, ORCID: 0009-0002-3137-2387)

Anahtar Kelimeler: İhsan Süreyya Sırma, Çocuk, Çocukluk Evresi

Abstract

"The concept of child and childhood is evaluated and defined from various perspectives by branches of science. With the common definition today, a child is an individual who has not reached maturity in terms of mental, physical, and social aspects. The stages of child development are divided into infancy, early childhood, middle childhood, and adolescence. The end of adolescence period (12-18 years old) is accepted as the end of childhood phase. Childhood years are one of the natural and unchangeable stages of the life cycle. Although the experience of childhood and the endeavor of child rearing may vary from time to time, nations have the responsibility to raise their children with the aim of continuing the generations. Parents, as stakeholders of this responsibility, utilize universal values along with local values while raising their children. It is known that childhood experiences surround a person throughout their lifetime and play a dominant role in their feelings and thinking patterns. This study will examine the childhood period of İhsan Süreyya Sırma, the individuals and experiences that influenced him during this childhood period, and how he acquired his oral culture. The study follows a review model. Data were collected using documentary screening technique. The book "İhsan Süreyya Sırma Kitabı Pervari'den Paris'e," consisting of biographical interview between İhsan Süreyya Sırma and Adnan Demircan, published by Beyan Yayınları, was used as the basis for the study. In the relevant work, İhsan Süreyya Sırma's life from preschool period to 2018 is narrated. Within the scope of my study, the period between İhsan Süreyya Sırma's preschool years and middle school years will be discussed.

Keywords: İhsan Süreyya Sırma, Child, Childhood Stage

Giriş

Çocuk ve çocukluk kavramı üzerinde bir açıklama yapılabilmesi için bu kavramların ele alındığı toplum yapısının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Çocukluk hakkında yapılan evrensel tanımlarda bile yaşanan toplumun normları dikkate alınmadığı takdirde gerçekçi bir açıklama sunulamamaktadır (Gökçearslan Çifci, 2012). Çocukluk yalnızca biyolojik değil onun ötesinde sosyal, kültürel, psikolojik, akademik ve ekonomik faktörlerle doğrudan ilintili, insan yaşamının başlangıcına tekabül eden önemli bir dönemi ve dönemecidir (Yavuzer, 2010). Sosyal bilimler alanında çalışan önemli kuramcılar da bu döneme ayrı bir anlam yüklemiş ve hatta sorunların ve durumların temelindeki etken dinamiklerden biri olarak çocukluğa ve o döneme ait deneyimlere işaret etmişlerdir. Çocuk ve çocukluk kavramları ele alınırken bilimsel, askeri, ekonomik, ceza hukuku, toplumsal, dini yönler belirleyici olmuş ve bu kriterler üzerinden tanımlamalara gidilmiştir. Çocuk kavramı, "bir toplumda yetişkinlerle aynı ölçüde tam ekonomik ve hukuksal statü kazanamamış birisi" anlamında kullanılır. Çocuk, olgunlaşmamış insan yavrusu ve yetişkin olmayan yurttaş olarak tanımlanmıştır. Zihinsel gelişim evreleri olarak bakıldığında ise ilk on iki ay ile on beş yaş evresi çocukluk dönemi

olarak kabul edilmektedir. Çocukluk kavramı, bir insan ömrünün ilk dönemlerine rastlayan, çocuğun tek başına yaşamını devam ettirecek yeterliliğe ve imkana sahip olmadığı ve büyüklere bağımlılığı gerektiren bir dönemi ifade etmektedir (Gökçearsan Çıfci, 2012: 3). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde ise çocuk, erken yaşta reşit olma durumu hariç on sekiz yaşına kadar olan her insanı kapsamaktadır (Şirin, 2011: 21).

Çocukluk dönemi yaşantılarının kişinin yaşantısına etkisi psikoloji disiplininin bir çalışma alanını oluşturmaktadır (Ateş, 2021). Erik Erikson'a, Sigmund Freud'a, Jean Piaget'e göre çocukluk dönemleri farklı yaş evrelerine ayrılmaktadır. Ancak bu kuramcılar çocukluk yaşantısının kimliğin ve kişiliğin oluşmasında önemli bir evre olduğu konusunda uzlaşmaktadırlar. Richter ve arkadaşları tarafından yapılan bir araştırmaya göre çocukluk dönemindeki tehdit duygusuna dair yaşanmışlığın duygusal ihmale uğrama, değersiz hissetme, utanma, boyun eğme ile bağlantılı olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Daniel Goleman, anne-baba davranışına dikkat çekmiş ve duygusal zekâsı yüksek anne- baba tarafından yetiştirilen çocukların daha avantajlı olduklarına dair çok sayıda araştırma sonucuna ulaşmıştır (Ateş ve Hızlı Sayar, 2022).

Çocukluk evresinin insanın ileri yaşları üzerinde etkisinin pek fazla olduğu gerçeği yadsınamaz. Bu bağlamda çocukluk yaşantısı ön plana çıkmaktadır. Doğan Cüceloğlu "*İnsanın anavatanı çocukluğudur.*" ifadesiyle çocukluk yaşantısının önemini vurgulamaktadır. Farklı dönemlerde yaşanan çocukluk yaşantılarının birey üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin bilinmesi ele alınan konu hakkında daha öz bilgiler sunmaktadır. Bir kişiyi veya kişiliği ele alırken onun çocukluğu göz önünde bulundurularak onun hangi kaynaklardan ne şekilde beslendiği tespit edilmelidir. Günümüzde bilhassa ilahiyat camiasının yakından tanıdığı velût bir yazar ve akademisyen İhsan Süreyya Sırma'nın çocukluğu ele alınmıştır. İhsan Süreyya Sırma, Nisan 1943'te Siirt ilinin Pervari ilçesinde dünyaya gelmiştir. Kendisinden önceki kardeşi birkaç ay yaşayıp vefat edince yeni doğan bebeğe "Bu bize Allah'ın ihsanıdır." düşüncesiyle İhsan adı verilir. Babası nüfus dairesine kaydettirmeye gittiği zaman da Kaymakam Bey "Bir de buna Süreyya ilave edelim." diyerek İhsan Süreyya adı konur (Demircan, 2018: 36). Üçü erkek, ikisi kız beş kardeşi vardır. İlkokulu Pervari'de, ortaokulu ve lise eğitimini Siirt'te (Siirt Lisesi) tamamlamıştır. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni kazanmış ve buradan 1966 yılında mezun olmuştur. 1967 yılında kazandığı bursla Fransa'ya gitmiştir. Paris'te 1973 yılında "Sultan Abdülhamid Dönemi'nde Şeyhülislâmlık Müessesesi" çalışmasıyla doktorasını tamamlamıştır. Fransız arşivlerinde o zamana kadar kimsenin bulamadığı belgelere ulaşmıştır. Doktora sonrası yurda dönmüş ve Erzurum İmam Hatip Lisesi'nde göreve başlamıştır. Üniversitede görev yapmak istediğinde çeşitli zorluk ve

engellemelerle karşılaşmıştır. Verdiği m¼cadelenin neticesinde 1974 yılında Atat¼rk niversitesi İşlâmî İlimler Fak¼ltesi'ne asistan doktor unvanıyla intisap etmiştir (Ağırman, 2020). Doçentlik tezi "Sultan Abd¼lhamid D¼neminde Yemen İşyanlarının Dinî Sebepleri"dir. Sırasıyla Atat¼rk niversitesi, Sakarya Üniversitesi, Viyana İşlâm Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Siirt niversitesi'nde İşlâm Tarihi alanında çalışmıştır (Kanarya, 2020). İhsan S¼reyya Sırma çok y¼nl¼ bir hocadır. Yazar, şair ve seyyahtır. 38 kitabı ve 200'¼ aşkın makalesi vardır. *Muhammed Hamidullah'tan Makaleler* adlı çevirisi ile 1986 T¼rkiye Yazarlar Birliği Çeviri d¼l¼n¼ kazanmıştır. Çok sayıda ulusal ve uluslararası akademik toplantılara katılmıştır. Radyo ve televizyon programları yapmıştır. Anadolu'nun çeşitli yerlerine konferans için gitmiştir. Gezmeyi çok seven İhsan S¼reyya Sırma, gezip g¼rd¼đ¼ yerleri gezinin hemen sonrasında kaleme almıştır. B¼ylece 6 adet seyahat kitabına imzasını atmıştır. Arapça, Farsça, Fransızca ve İngilizce bilmektedir (Demircan, 2018).

1.İhsan S¼reyya Sırma Kitabı Pervari'den Paris'e Hakkında

İhsan S¼reyya Sırma Kitabı Pervari'den Paris'e adlı eser bir nehir s¼yleři t¼r¼ndedir. Eser, Prof. Dr. Adnan Demircan'ın İhsan S¼reyya Sırma'yla yaptığı s¼yleřilerden oluşmaktadır. Adnan Demircan, İhsan S¼reyya Hoca'nın Atat¼rk niversitesi İlahiyat Fak¼ltesi'nden öğrencisidir. 1983- 1984 yılında İhsan S¼reyya Hoca'dan İşlâm Tarihi dersi almaya başlamasıyla önceden adını duyduğu hocayı yakından tanıma fırsatı bulur. Bu tarihten sonra Adnan Demircan'ın "Beni hayata hazırlayan hocam" dediği İhsan S¼reyya Sırma ile aralarında devam edegelen muhabbet teřekk¼l etmeye başlar (Demircan, 2018).

Eserin ortaya ¼ıkıřında Necdet Subaşı'nın da payı vardır. Necdet Subaşı, kendisinin de hocası olan İhsan S¼reyya Sırma ile bir nehir s¼yleři yapılması gerektiğini Adnan Demircan'a s¼yler. Adnan Demircan'ı bu çalışma için teşvik eder. Akabinde Adnan Demircan konuyu hocasına açar ve 29 Haziran 2017'de ilk s¼yleři yapılır. S¼yleřiler muhtelif tarihlerde devam eder. Gerekli çalışmaların ardından eser, 543 sayfa olarak Nisan 2018'de Beyan Yayınları tarafından yayımlanır (Demircan, 2020).

Kitap; Sunuş, Allah'ın İhsanı, Kronolojik Hayat Hik¼yesi, Çalışmaları isimli ana b¼l¼mlerden oluşmaktadır. Sunuş b¼l¼m¼nden Adnan Demircan'ın yazısı mevcuttur. Adnan Demircan yazısında İhsan S¼reyya Sırma'yla tanışmasından ve hocasının hususiyetlerinden s¼z eder. Adnan Demircan, hocasının bilinen konuları g¼ncel gelişmelerle bağlantı kurarak öğrencilere sunduğunu, derslerinde zaman hususunda çok titiz olduğunu belirtir. İhsan S¼reyya Hoca'nın Arapça, Farsça, Fransızca, İngilizce bildiğini; bu y¼n¼yle öğrencilerine örnek

olduğunu söylemiştir. İhsan Süreyya Hoca derslerinde zaman zaman yabancı dilde şiir okuyarak edebiyat ve dil zevkini öğrencilerine tattırmıştır.

İhsan Süreyya Sırma'nın hayatının tüm yönleriyle anlatıldığı bölüm Allah'ın İhsanı kısmıdır. Bu bölüm 115 başlıktan ve 510 sayfadan oluşmaktadır. Burada İhsan Süreyya Sırma'nın çocukluğu, yetişkinliği, özel hayatı, akademik hayatı, çalışmaları, dönemin sosyal ve siyasal durumu hakkında bilgiler bulunmaktadır. İhsan Süreyya Sırma hocası Muhammed Hamidullah'ı anlattığı başlığa diğer bölümlere nazaran geniş yer vermiş ve hocasını on dokuz sayfada anlatmıştır. Bahsedilen bölümde birçok âlim, edebiyatçı, tarihçi, siyasetçi ismi geçmektedir. Bu bakımdan eğitim, tarih, edebiyat alanında çarpıcı ve yazıya geçirilmese unutulma ihtimali olan birçok anekdot mevcuttur. Kronolojik hayat hikâyesi bölümünde İhsan Süreyya Sırma'nın hayatı 33 farklı tarihle anlatılmıştır. Çalışmaları bölümünde ise 35 kitabının ismine, çeviri eserlerine ve makalelerine yayımlanma yılına göre yer verilmiştir.

2. Doğup Yetiştiği Topraklar

İhsan Süreyya Sırma'nın ailesi "Hocaoğulları" anlamına gelen Kürtçe "Mâl Mela" olarak anılan bir sülaleye mensuptur. Dedesi Mela Abdurrezzak, Pervari Merkez Camii'nde görev yapmış bir hocadır. Mela Abdurrezzak'ın Arapça kaleme aldığı 52 hutbeden oluşan bir kitabı vardır. Dedesinin vefatından sonra imamlık vazifesini büyük amcası Mela Salih üstlenir. İhsan Süreyya Sırma, ilk dinî eğitimini anne ve babasından alır. Evlerinde Müslüman hava egemendir. İhsan Süreyya, anne ve babasının kavgasına şahit olmadığını ifade etmiştir. Meselelerini karşılıklı anlayışla çözümlen mutlu bir ailede büyümüştür (Demircan, 2018).

İhsan Süreyya Sırma'nın çocukluğu devrin şartları gereği medrese usulü eğitimin gizli gizli yapılmaya çalışıldığı döneme denk gelir (Saruhan, 2011). İhsan Süreyya Sırma; mümkün mertebe derslere katılır, hocaların sohbetini dinlemekten zevk alır. Ve hocalarının rahatça konuşamasalar da hâl diliyle çevrelerine örnek olduğunu belirtmiştir.

İhsan Süreyya Sırma, zorlu bir coğrafyada çocukluğunu geçirir. Pervari'ye elektrik İhsan Süreyya Sırma'nın Fransa'ya gittiği 1968 yılında gelir. Araba yolunun olmadığı ancak katırlarla ulaşımın sağlandığı günleri görür. Siirt ile Pervari arasındaki 100 km'lik yol iki günde kat edilir. Pervari'den Siirt'e katırlarla topluca gidilir, ihtiyaçlar alınır, tekrar yola revan olunur. Şartlar insanları her ne kadar zorlasa da insanlar çözümlen yollarını bulmaktadır. O tarihlerde Pervari kendi ürettikleri ile geçinen bir ilçedir. Pervari halkı, ekilen buğdayla evlerinin ekmek ihtiyaçını karşılar, bolca güzel meyve yetiştirirlerdi. Pervari yaylalarına gelen göçerlerin yaptıkları peynirle meyveleri değiş tokuş ederler. Pervari'nin kahir ekseriyeti bütün bir kış ekmek, peynir ve yazın kurutulmuş meyvelerle geçirir (Demircan, 20218).

İhsan Süreyya Sırma, farklı aidiyetlerin bir arada hoşgörüyüyle yaşamasına şahitlik eder. Kilis ile Siirt arasında bir Ermeni köyü vardır. Bu köydeki Ermeniler, İhsan Süreyya Sırmaların evine rahatlıkla geliş gidiş yaparlar. Onlar için “Bizim Hristiyanlar” tabirini kullanırlar. Dedesi “Bunlar Ehl-i kitaptır, bunları öldürmek doğru değil.” diyerek Ermenilere yardımcı olur. Bazı aileler de Ermenilerin göç edeceği zaman “Ben bununla evliyim.” diyerek içlerindeki mazlum kişilere sahip çıkar. Bahsi geçen Ermenilerden kimisi Müslüman olur (Demircan, 2018: 42-43).

3. Babası ve İhsan Süreyya Sırma

İhsan Süreyya Sırma, babasının isminin Türkiye’de tek olduğu kanaatindedir. Dedesi Mela Abdurrezzak, İmam Gazali’ye muhabbet besler. İmam Gazali’ye atfen oğluna Gazali adını verir (Saruhan, 2011).

Gazali Sırma, dinî tahsil yapamamıştır. Pervari’de ilkokulu bitirir. O dönemde ilkokul 3 yıldır. Pervari’de ilkokul düzeyinin üstünde bir eğitim kurumu olmadığı için tahsilini devam ettiremez. Ancak kendini geliştirir. Pervari ve Beşiri (Siirt) ilçelerinde köy kâtibi ve daha sonraları tahrirat kâtibi olarak çalışır. Babası ilkokul mezunu bir memur olmasına karşın üniversitelileri beğenmez. İhsan Süreyya’ya “Yahu, bir arzuhâl yazmasını bilmiyor bu üniversite mezunları” diyerek şikayetini belirtir. Kaymakamlık kâtibiyken bazı kaymakamların resmi yazışmalardaki eksikliğini görür. Gazali Sırma, işinde titiz olduğu gibi giyim kuşamına da ihtimam gösterir. Elbiseleri ütülüdür, gömlek giyer, kravat takar. Gazali Sırma hem İhsan Süreyya’ya hem de gençlere kravat takmadıkları için kızar. Gazali Sırma, iyi bir kitap okuyucusudur. Gazete abonesidir, evlerine gelen günlük gazeteyi mutlaka okur (Demircan, 2018: 32).

4. Tahsilini Devam Ettirme Mücadelesi

İhsan Süreyya Sırma, ilkokul yıllarından itibaren adeta kendisine bir eğitim koçluğu yapmıştır. Hep bir üst eğitim kurumuna gitmeyi istemiş ve bu uğurda çeşitli sorunlarla karşılaşmıştır. Ancak o yılmadan yoluna devam etmiştir. Pervari’nin ilk lisesi, ilk üniversitelisi, ilk ilahiyatçısı olması hasebiyle de ilerleyen yıllarda çevresine örnek olacaktır (Güler, 2020; Dündar, 2020). Bu başlıkta İhsan Süreyya Sırma’nın ilk ve ortaokul dönemlerinde yaşadığı zorluklara ve onun bu zorluklarla nasıl başa çıktığına temas edilmiştir.

İlkokul beşinci sınıftayken okula müfettiş gelir. İlkokulu bitirince sınavlara katılmasını, kazandığı takdirde Ergani’de ücretsiz okuyabileceğini söyler. Müfettiş, okul müdürüne sınav tarihini takip etmesini ve İhsan Süreyya’ya söylemesini ister. Aradan zaman geçer ancak öğretmen sınav tarihini söylemez. İhsan Süreyya, öğretmene sınav tarihini sorduğunda “Oğlum,

imtiħanı biz yapacaktık, fakat baban küçük olduğun için seni dışarı göndermek istemediğinden sana söylemedik.” deyince İhsan Süreyya, babasının yanına giderek okumak istediğini, eğer okula göndermezse kaçaçağını söyler. Böylesi bir mukavemetle karşılaşan baba aile meclisini toplar, onların fikrini alır. Sabah olunca da başka bir köydeki şeyh Esad Efendi’nin tavsiyelerine başvurmak üzere sabah erkenden yola çıkarlar. Baba oğul yaya olarak bir buçuk saat kadar yol giderler. şeyh Esad Efendi’ye babası meseleyi anlatır, şeyh Efendi düşünür ve dini inancı bakımından sarsıntı yaşamayacağına kanaat getirdiğinden olacak ki “Bu okullara gidenler dinsiz oluyor, ama bu gitsin.” deyince İhsan Süreyya sevincinden şeyh Efendi’nin elini öper. Ortaokula gitmesi için artık önünde bir engel kalmaz. Ergani’deki sınava giremediğinden ortaokul için Siirt’e gider. Siirt Ortaokulu’na kayıt olmak istediğinde ise kayıt tarihinin sona erdiği kendisine söylenir. Bu yıl kayıt olamayacağını ancak seneye okula başlayabileceğini duyduğunda ağlar. Oğlunun ağlamasına dayanamayan babası okul müdürünün yanına gider. Müdür ailenin tanıdığı bir kişidir. Müdürün kolaylık sağlamasıyla İhsan Süreyya yıl kaybetmeden okuluna başlar. Ortaokulun ilk iki yılında akrabalarının yanında kalır. Sonraki senelerde yurdun açılmasıyla yurda geçer (Demircan, 2018: 49-51).

Çalışmanın çerçevesi her ne kadar İhsan Süreyya Sırma’nın çocukluk yıllarıyla sınırlı olsa da burada üniversiteye başlamasında yaşadığı bir olay yukarıda bahsi geçen yaşantıyla paralellik arz ettiğinden ele alınmıştır: İhsan Süreyya Sırma, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ne gitmek istediğinde ailesinin tepkisiyle karşılaşır. Ailenin bir kısmı ilahiyatın para kazanılacak bir yer olmadığını düşünürken bir kısmı da “hepimiz hocayız” anlayışıyla İhsan Süreyya’nın ilahiyat eğitimine sıcak bakmaz. Ve hatta babasının görev yeri olan Beşiri Özel İdare’inde memurluk yapmaya başlar, lakin bu memurluk sadece bir gün sürer. Kaymakam mesai bitiminde babasının yanına giderek “Bu çocuğu gönder, okusun” diyerek babasını ikna eder. Ertesi gün kaymakamın makam aracıyla Beşiri tren istasyonuna gider. Trenle Ankara’ya varır. Üniversite açıldıktan yirmi gün sonra olsa da fakültesine kavuşmanın sevincini yaşar (Demircan, 2018: 81; Demircan, 2020).

5. Yabancı Dile Merak

İhsan Süreyya Sırma, Kürtçe konuşulan bir bölgede doğar ve büyür. Türkçeyle ilkokula başlayınca tanışır. Bu tanışma haliyle zorlu geçer. Çünkü okulda konuşulanları anlayamaz ve anlamlandıramadığı için de bir ay ağlar (Demircan, 2018; Ortakçı, 2017).

Ortaokul birinci sınıfta Türkçe öğretmeni İhsan Süreyya’yı yaz tatiline çıkmadan yanına çağırır. Ve ona Mahmut Makal’ın *Bizim Köy* kitabını verir. İhsan Süreyya’ya bu kitabı sesli sesli okumasını tembih eder. Böylece Türkçesinin düzeleceğini, telaffuz hatalarını gidereceğini

söyler. İhsan Süreyya, hocasının dediğini yapar ve okumasını geliştirir. Artık bu dönemden sonra sınıfın başarılı öğrencileri arasında boy gösterir (Demircan,2018).

İhsan Süreyya, ortaokul birinci sınıftan itibaren İngilizce dersini sever. Dersi sevmesinin sebebi de ilginçtir. Bu dile sadece kendisi değil, bütün sınıf da yabancıdır. İhsan Süreyya, bütünüyle yabancı olduğu İngilizceye ayrı bir ilgi gösterir ve İngilizce dersinde sınıfın en iyi öğrencisidir. Ortaokul birinci sınıftan ikinci sınıfa geçtiği sene (1956-1957) köylerine Prof. Hüttheroth gelir. Bu zat, Cizre- Pervari yaylaları arasında koçerler üzerine doktora çalışması yapmaktadır. İhsan Süreyya Sırma Prof. Hüttheroth'dan birkaç kelime olsun İngilizce öğrenebilmek için ona işlerinde yardım eder. Aradan otuz yıl geçer. İstanbul'da düzenlenen bir kongreye Prof. Hüttheroth da katılır. Ancak profesör İhsan Süreyya'yı tanımamaktadır. Hüttheroth, İhsan Süreyya'ya bir vesile ile nereli olduğunu sorar. İhsan Süreyya, Siirt Pervarili olduğunu söyleyince ona Pervari hakkında birtakım sorular yöneltir. Muhaverenin sonunu İhsan Süreyya'dan dinleyelim:

Dedim ki “Pervari’de nerede kaldın?” “Hükümet Konağında Kaymakam bana bir oda vermişti, orada kalıyordum.” dedi. O zaman Pervari’de evlerde su yoktu, bir çeşme vardı. Herkes suyunu ordan taşıyordu. Dedim ki “Sana sürahiyle su taşıyan bir küçük çocuk vardı, onu hatırlıyor musun?” “Yoksa sen miydin?” dedi. “Evet, bendim.” dedim. Kalktı, bana sarıldı ve çok memnun olduğunu söyledi.” (Demircan, 2018: 66-67)

İhsan Süreyya'nın dile olan merakı ona ilahiyat fakültesinin kapısını aralar. Aslında tıp tahsili almayı, Pervari'ye dönüp hastalarını tedavi etmeyi aklından geçirir. Lâkin Tıp Fakültesi'ne yerleşemez. Elindeki üniversite tanıtım broşüründe İlahiyat Fakültesini görür. Fakülte hakkında bilgi almak için fakülte sekreterine gider ve burada ne okutulduğunu sorar. Sekreter Hanım, “Evladım ne okutulmaz ki? Arapça, Farsça, İngilizce, Osmanlıca...” cevabını alınca Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne kaydolar (Demircan, 2018: 75).

6. Bir Sevgili: Kitap

İhsan Süreyya Sırma küçüklüğünden itibaren kitap almayı, okumayı sever. Kitaba bir sevgili nazarıyla bakar. “Ara sıra onu koklamak lazım, sevmek lazım, okşamak lazım. Yaprakları arasında dolaşmak lazım.” ifadeleriyle kitaba olan düşkünlüğünü dile getirir (Demircan, 2018: 328; Ortakçı, 2017).

Pervari'de uzun kış gecelerinde bir araya toplanılır, kadınlar el işleriyle meşgul olurken erkekler pür dikkat masal anlatan İlyas'ı dinlerler. İlyas ağabeyin tek özelliği çok güzel masallar anlatması değildir. O aynı zamanda Pervari'de kitap okuyan sınırlı sayıdaki kişiden biridir. Ne

yazık ki İlyas ağabeyin elinde fazlaca kitap yoktur. Ancak olanları ilkokul çağında olan İhsan Süreyya'ya okuması için verir. İlkokul döneminde İlyas ağabeyle olan kitap alışverişı ortaokul döneminde de sürer. Ortaokulun yaz tatillerinde köye geldiğinde İlyas ağabey, İhsan Süreyya'ya Kerime Nadir, Esat Mahmut Karakurt, Ömer Seyfettin gibi isimlerin kitaplarını verir (Demircan, 2018).

İhsan Süreyya Sırma, her fırsatta babasının ilkokul mezunu olmasına karşın kültür seviyesi yüksek bir zat olduğuna işaret eder. Babası *Cumhuriyet* gazetesine abonedir. Gazali Sırma, eve gelen gazeteyi satır satır okur. İhsan Süreyya da gazetede yer alan *Alageyik* tefrikasını elinden düşürmez. Böylece İhsan Süreyya'da bir gazete kültürü oluşur. Üniversitenin ilk aylarına dek Cumhuriyet gazetesi satın alır. Üniversite kütüphanesine bütün gazetelerin günlük geldiğini fark edince gazete satın almaz, kütüphaneden istifade eder (Demircan, 2018).

7. Tabiatla İç İçe Olma

Çocukluğunda çok hareketli olan İhsan Süreyya Sırma, dağları, ağaçları, nehirleri çok sevmektedir. Pervari'nin dağlarını, hangi kuşun hangi kayada yuva yaptığını deyim yerindeyse avucunun içi gibi bilir. Çevresine karşı meraklı olup cesaret sahibidir (İstek, 2020). Evlerinin bahçesinde annesiyle ağaç diker, meyve ve sebze yetiştirir. Kendisinin özenle ilgilendiği bir de elma ağacı vardır. Diğer kardeşleri bu işlerden pek hoşlanmasalar da o büyük bir zevk alır.

Doğup yetiştigi bölge Botan Çayı'na yakın bir mevkidedir. Küçüklüğünden itibaren Botan Çayı'nda yüzmeyi öğrenir, fırsat buldukça yüzer. Pervari'ye özgü Roja ro (Nehir Günü) Bayramı düzenlenir. Bayramın bir de mutat yarışması vardır. Botan Çayı'nın bir yakasından diğer yakasına başlarına bağlanan kibriti islatmadan götürüp ateşi yakan yarışın galibi olur. Lise çağlarında olan İhsan Süreyya, iki kere şampiyon olur (Demircan, 2018).

Sonuç

İhsan Süreyya Sırma, doğup yetiştigi topraklarda şifahi kültürden beslenmiştir. Farklı yapılara ait çeşitli birimlerden istifade etmiştir. İhsan Süreyya Sırma'nın çocukluk yaşantısının etkilerinin ileri yaşlarında da etkili olduğu sonucuna aşağıdaki örneklerle ulaşılmıştır:

İhsan Süreyya Sırma, zorlu hayat şartlarının hâkim olduğu bir dönemde çocukluğunu yaşamıştır. Kendisi huzurlu bir ailede mutlu bir çocukluk evresi geçirmiştir. Çocukluk dönemini özlemle anar. İlk dinî eğitimini ailesinden almış, İslâmî geleneğin yaşantısı içerisinde büyümüştür. İhsan Süreyya Sırma'nın çocukluğunda kazandığı birçok davranışı ileri yaşlarda da geliştirerek devam ettirdiği görülmektedir.

İlkokuldan ortaokula geçiş aşamasındayken verdiği eğitim mücadelesini hep devam ettirmiştir. Üniversite ikinci sınıftayken yurt dışında okumanın hayallerini kurmuş, bu hedefi

doğrultusunda İngilizce ve Arapça kurslarına gitmiştir. Kaldığı yurttan İranlı arkadaşlarından Farsça öğrenmiş, Paris'e gidince İranlı doktora arkadaşlarıyla Farsça pratik yapmıştır. Fransa'ya gittiğinde Fransızca'yı bilmemektedir. Yoğun bir çalışma evresinin sonunda Fransızca'yı öğrenmiştir.

Babası Gazali Sırma'nın gazete okumasıyla gazeteye aşına olan İhsan Süreyya Sırma, üniversite döneminde de gazete satın almıştır. Küçüklüğünden itibaren kitap okumayı seven İhsan Süreyya Sırma'nın iyi bir kitap koleksiyonu vardır. Üniversiteye başladığında İngilizce Hocası Miss Gordon, İhsan Süreyya'ya hafta sonları belirli bir ücret karşılığında arabasını yıkamasını teklif eder. İhsan Süreyya, hocasının arabasının temiz olduğunu ve sadece kendisine yardımcı olmak için böyle davrandığını bilmektedir. İhsan Süreyya, buradan kazandığı parayla hemen sahaflara giderek ihtiyacı olan kitapları almıştır. Gittiği şehirlerdeki ilk uğrak yerlerinden biri kitapçılardır. Her çalıştığı kurumdan ayrılırken oranın kütüphanesine kitaplarını bağışlamıştır. Sadece Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne 3000- 4000 civarında kitabını bağışlamıştır. İhsan Süreyya Sırma'nın kitap okunan bir evde yetişmesi Yavuz Bülent Bâkiler'in çocukluğuyla benzerlik gösterir. Yavuz Bülent Bâkiler'in babası evde gazete ve kitap okumuş ve oğluna da sesli sesli kitap okutturmuştur. Böylece Yavuz Bülent Bâkiler, küçük yaşlardan itibaren gazeteye, dergiye ve kitaba aşına olmuştur (Bâkiler, 2021).

İhsan Süreyya Sırma, küçüklüğünden itibaren hocaları dinlemeyi, hocaların sohbet halkalarında bulunmayı sevmektedir. Ona göre bir âlimi dinlemek ibadettir. Bugün dahi bir âlimin geldiğini duysa onu dinlemeye gideceğini belirtmiştir. Nitekim İhsan Süreyya Sırma, yetişmesinde büyük emeği olan Muhammed Hamidullah'ın sohbetlerinden istifade etmiştir. Paris yıllarında haftada iki kez sohbetine katılmış, bunları hiç ihmâl etmemiştir (Demircan, 2018). İhsan Süreyya Sırma'nın sohbet ortamlarıyla tanışması Nurullah Genç ile paralellik göstermektedir. Nurullah Genç, uzun kış gecelerinde Horasan ilçesinin Pinaduz köyündeki köy odasında saatler süren edebî, tarihî, dinî içerikli sohbetleri dinleyerek büyümüştür (Genç, 2021).

Tabiatla iç içe olarak büyüyen İhsan Süreyya Sırma, seyahati çok sevmektedir. Avrupa ülkeleri, Arap ülkeleri, İran, Malezya, Fas, Cezayir, Tunus, Libya, Sudan, Mısır, Çin, Amerika gibi ülkeleri gezip görmüştür. İçerisinde hep yeni yerlere gitme hevesi vardır. Güney Amerika'ya gidip timsahlarla seyahat etmeyi ister. Türki Cumhuriyetlerini, Semerkant'ı, Buhara'yı, Rusya'yı merak etmektedir (İstek, 2020).

Kaynakça

Ağırman, M., (2020). Çok Aziz ve Muhterem Hocam Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma'ya. *E- Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, 2(27), 113-115.

Ateş, B. ve Hızlı Sayar, F. G., (2023). Çocukluk Dönemi Duygusal Yaşantısı ve Duygusal Zekâ Kavramı. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 229-250.

Ateş, B., (2021). *Çocukluk Dönemi Duygusal Yaşantı Geçmişinin Yetişkin Dönemi Stresi ile İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bâkiler, Y.B., (2021). *Vay Başıma Gelenler*. İstanbul: Yakın Plan Yayınları.

Gökçearslan Çıfci, E., (2012). *Çocukluk Tarihi. Atatürk Üniversitesi İnsan Davranışı ve Sosyal Çevre I Ders Kitabı*.

Demircan, A., (2018). *İhsan Süreyya Sırma Kitabı: Pervari'den Paris'e*. İstanbul: Beyan Yayınları.

Demircan, A., (2020). Hocam İhsan Süreyya Sırma. *E- Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, 2(27), 129- 134.

Dündar, M., (2020). İhsan Süreyya Sırma'nın Eğitim Anlayışı. *E- Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, 2(27), 1-23.

Genç, N., (2021). *Omuzlarımda Dünya*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Güler, Ü., (2020). İhsan Süreyya Sırma Kitabı: Pervari'den Paris'e, Söyleşi: Prof. Dr. Adnan Demircan, (İstanbul: Beyan Yayınları 2018), 543 Sayfa. *E- Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, 2(27), 139-141.

İstek, E., (2020). "Tarihçi Seyyah" İhsan Süreyya Sırma. *E- Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, 2(27), 77-91.

Kanarya, B., (2020). Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma ile Röportaj. *E- Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, 2(27), 92-99.

Ortakçı, H., (2017). *Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma Hocamız ile Röportaj*, [http:// Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma Hocamız ile Röportaj ~ İslam Tarihi \(islamtarihi.net\)](http://Prof.Dr.İhsanSüreyyaSırmaHocamızileRöportaj~İslamTarihi(islamtarihi.net)). Erişim Tarihi: 01.02.2024

Saruhan, E., (2011). Müslümanların derdi kalmadı. Müslümanların derdi kalmadı - Yeni Şafak (yenisafak.com). Erişim Tarihi: 01.02.2024.

Şirin, M.R., (2011). *BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Yavuzer, H., (2010). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.